

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE Z GEOGRAFII
W KLASIE VI PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 10 IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W OPOLU
OPARTE NA PROGRAMIE NAUCZANIA GEOGRAFII W SZKOLE PODSTAWOWEJ – PLANETA NOWA
AUTORSTWA EWY MARII TUZ I BARBARY DZIEDZIC- dostosowano do nowej podstawy programowej**

Wymagania na poszczególne oceny / % opanowania wiadomości i umiejętności.				
I	II	III	IV	V
ocena dopuszczający /35% do 50%	ocena dostateczny /51% do 69% (I +II)	ocena dobry /70% do 79% (I +II+ III)	ocena bardzo dobry /80% do 90% (I +II+ III+IV)	ocena celujący /91% do 100% (I +II+ III+IV+V)
1. Współrzędne geograficzne				
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
- wskazuje na mapie i na globusie równik, zwrotniki, koła podbiegunowe, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią - podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne - wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne	- wymienia cechy południków i równoleżników - podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych (stopniach) - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>długość geograficzna</i>, <i>szerokość geograficzna</i>, <i>rozciągłość południkowa</i>, <i>rozciągłość równoleżnikowa</i>	- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie oraz fragmentach siatki geograficznej - odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych	- określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy - wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej - oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi	- wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze - zna zasady działania odbiorników GPS i podaje przykłady ich zastosowania - odczyta współrzędne geograficzne również w minutach
2. Ruchy Ziemi				
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
- wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym - wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej - wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi, określa czas trwania ruchu obrotowego i jego główne następstwo - wyjaśnia znaczenie terminu	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda</i>, <i>planeta</i>, <i>planetoida</i>, <i>meteor</i>, <i>meteoryt</i>, <i>kometa</i> - podaje różnicę między gwiazdą a planetą - podaje różnicę w budowie między planetami - wymienia następstwa ruchu obrotowego Ziemi i omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego - wymienia następstwa ruchu	- rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji - opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą - omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji - omawia przebieg linii zmiany daty i następstwa związane z jej przekroczeniem - przedstawia zmiany	- opisuje budowę Układu Słonecznego - wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji - określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej - wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej	- wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych - określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych - wykazuje związek między położeniem geograficznym

<i>górowanie Słońca</i> - demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli - wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi, określa czas trwania ruchu obiegowego - demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli - wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku - wskazuje na mapie i globusie strefy oświetlenia	obiegowej Ziemi wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie	w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi	charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku	obszaru a wysokością górowania Słońca wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi
---	---	---	--	--

3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
- określa położenie Europy na mapie świata, podaje wielkość kontynentu i miejsce wśród pozostałych - wymienia nazwy większych mórz, zatok, kanałów, cieśnin, wysp i półwyspów Europy i wskazuje je na mapie - wskazuje przebieg granicy między Europą a Azją, Europą a Afryką, Europą a Ameryką Pn. - wymienia główne cechy ukształtowania powierzchni Europy, zna najniższy i najwyższy położony punkt w Europie - wymienia charakterystyczne elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii, wyjaśnia znaczenie terminu <i>gejzer</i> - wskazuje na mapie Islandię - wymienia strefy klimatyczne i roślinne w Europie i wskazuje je na mapie - wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu	- omawia przebieg granicy między Europą a Azją, Europą a Afryką, Europą a Ameryką Pn. - wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy - wymienia największe krainy geograficzne Europy, rzeki, jeziora i wskazuje je na mapie - opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt, litosfera</i> - wie na jakiej płycie litosfery leży Europa i z jakimi płytami graniczy - wie dlaczego płyty litosfery się ruszają i jaki są następstwa - przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych - omawia cechy różnych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów	- opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej i określa jej położenie geograficzne, zna skutki wynikające z tego położenia - wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej - zna nazwę najwyższego wulkanu Europy - omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych - podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się	- porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy - wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii - omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii - omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie - omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy - wskazuje państwa europejskie na mapie - porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się - przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności	- wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji - wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii - rozpoznaje atrakcje turystyczne Islandii na podstawie fotografii i podaje cechę charakterystyczną - rozpoznaje atrakcje turystyczne Islandii na podstawie opisu - wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu - podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych - przedstawia rolę Unii

morskiego i kontynentalnego • podaje liczbę państw Europy • wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> • wymienia i wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia • wymienia starzejące się kraje Europy, zna przyczyny oraz skutki starzenia się społeczeństw w Europie • wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy • wyjaśnia co to jest urbanizacja	• wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. • wymienia kraje o najmniejszej, dużej i największej gęstości zaludnienia • omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności • przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów • wymienia przyczyny migracji ludności • wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata • porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów	w Europie • przyporządkowuje do strefy klimatycznej w Europie charakterystyczną roślinność danej strefy lub strefę roślinną • wymienia główne zadania i instytucje Unii Europejskiej, wie jakie były początki zjednoczenia, wie co to jest strefa Schengen • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map	• porównuje Londyn i Paryż pod względem ich znaczenia w świecie • podaje nazwy atrakcji turystycznych Paryża i Londynu oraz rozpoznaje je na fotografiach	Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy • analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy • opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy • omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy • ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów • ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii w światowej gospodarce, polityce i kulturze
---	--	--	--	--

4. Gospodarka Europy

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
• wymienia zadania i funkcje rolnictwa • wskazuje na mapie Francję • wymienia zadania i funkcje przemysłu oraz usług • wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe • podaje przykłady odnawialnych	• opisuje położenie geograficzne Francji na podstawie mapy • wymienia i omawia czynniki rozwoju przemysłu we Francji • podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu i nowoczesnych usług we Francji • wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii	• wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji, wie czym są technopolie • omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu • opisuje walory przyrodnicze i kulturowe Europy Południowej	• wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji • charakteryzuje usługi transportowe, badawczo-rozwojowe i turystyczne we	• omawia znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji • rozpoznaje atrakcje turystyczne Francji na podstawie fotografii, podaje cechę charakterystyczną • analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł

i nieodnawialnych źródeł energii • wymienia i rozpoznaje typy elektrowni • wskazuje na mapie Hiszpanię, Chorwację, Włochy, Grecję, Francję • wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej i rozpoznaje je na fotografiach • wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej	w Europie • podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni • opisuje położenie geograficzne Hiszpanii, Chorwacji, Włoch, Grecji, Francji na podstawie mapy • wymienia walory kulturowe Europy Południowej i rozpoznaje je na fotografiach • wie co to jest infrastruktura turystyczna i wymienia jej elementy	• omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki	Francji, wyjaśnia dlaczego w gospodarce krajów wysoko rozwiniętych udział usług w strukturze zatrudnienia i strukturze wytwarzania PKB jest większy niż w rolnictwie i przemyśle. • przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych • omawia skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego • omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej	energii • wykazuje związki między rozwojem turystyki w Europie Południowej a warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej
---	---	---	--	---

5. Sąsiedzi Polski

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
• wskazuje na mapie Niemcy oraz Nadrenię Północną-Westfalię • wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe • wskazuje na mapie Czechy oraz Słowację • wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji • wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji • wskazuje na mapie Litwę oraz Białoruś • wymienia walory przyrodnicze	• opisuje położenie geograficzne Niemiec na podstawie mapy • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Niemiec • omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce • opisuje położenie Czech i Słowacji na podstawie mapy • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Czech i Słowacji • rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach • opisuje położenie Litwy i Białorusi na podstawie mapy • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Litwy i	• omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. • analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy • omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy • podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi • podaje przyczyny zmniejszania	• przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej--Westfalii • charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Niemczech w tym Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy • porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji • opisuje atrakcje turystyczne i rekreacyjno--sportowe Czech i Słowacji na podstawie fotografii • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii	• omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii • udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych • rozpoznaje atrakcje turystyczne Niemiec na podstawie fotografii i podaje cechę charakterystyczną • udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym • analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie • rozpoznaje atrakcje

i kulturowe Litwy i Białorusi • wymienia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi • wskazuje na mapie Ukrainę • wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje na mapie Rosję • zna strefy klimatyczne i roślinne Rosji • wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej, wie jakie są największe złoża surowców mineralnych • wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski i ich stolice • wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami	Białorusi • przedstawia walory dziedzictwa przyrodniczego Litwy i Białorusi • omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Ukrainy • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki • wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę • omawia położenie geograficzne Rosji na podstawie mapy • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji, rzeki, jeziora • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy i podaje przykłady współpracy	się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy • opisuje współpracę Polski z sąsiadami w ramach m/n organizacji	• opisuje dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi na podstawie fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • opisuje stosunki Polski z sąsiadami	turystyczne Ukrainy na podstawie fotografii i podaje cechę charakterystyczną • rozpoznaje atrakcje turystyczne Rosji na podstawie fotografii i podaje cechę charakterystyczną • uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski • przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji
--	---	--	---	--

Zmodyfikowała Dorota Wachta 01.09.2025r.